

Ptice skalnih sten Kraškega roba

Mentor: Tomaž Remžgar

Člani: Anamarija Mihovec, Eva Pavlovič, Omar Alhady, Matija Mlakar Medved

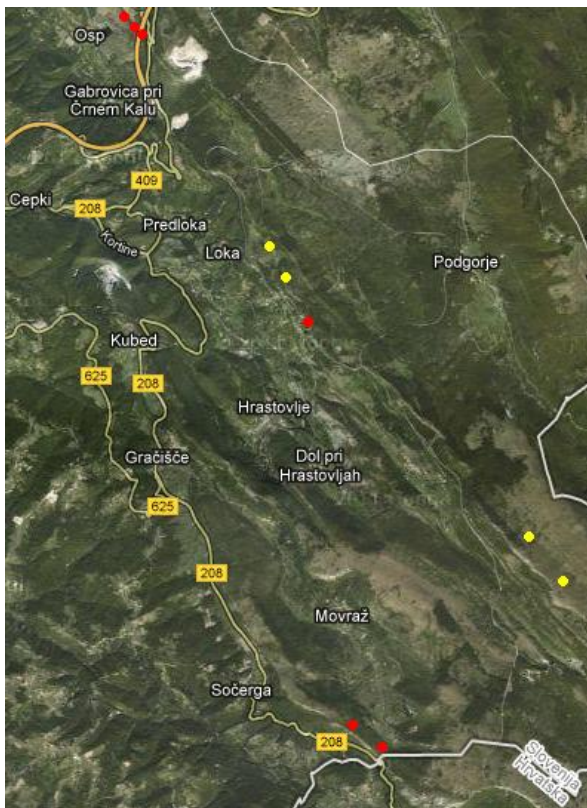
UVOD:

Na mladinskem ornitološkem taboru Prade 2012, si je naša skupina za cilj zadala popisati vrste ptic, ki gnezdijo in se zadržujejo v skalnih stenah Kraškega roba.

OBMOČJE DELA:

Območje popisovanja so predstavljale skalne stene Kraškega roba. Izraz 'Kraški rob' označuje pokrajino, kjer se apnenčasta kraška planota prelomi v flišnato slovensko Istro. Dolžina Kraškega roba je približno 20 kilometrov, zanj pa so značilne številne apnenčaste stene z JZ ekspozicijo. Kraški rob predstavlja pomembno območje za gnezdenje več vrst redkih ptic, vezanih na življenje v skalnih stenah in na suhih kraških travnikih. Znan je predvsem kot pomembno gnezdišče velike uharice, skalnega strnada, puščavca in planinskega hudournika.

Ptice smo popisovali na 5 različnih ostenjih Kraškega roba, pregledali pa smo tudi viadukt Črni Kal.

- Lokacije popisanih skalnih sten
- Dodatne lokacije, pregledane med drugimi popisi

METODE DELA:

S popisovanjem smo začeli v jutranjih urah na vnaprej izbranih lokacijah. Poskusili smo se tem bolj približati vznožju skalne stene ter tam postavili teleskop, s pomočjo katerega smo določali vrste ptic. Nato smo vsaj eno uro opazovali steno ter beležili prelete ptic, še posebej pa smo bili pozorni na ptice, ki so izletele ali priletele v samo steno. Prav tako smo bili pozorni na oglašanje ptic, saj je manjše vrste večkrat lažje slišati kot opaziti. Opaženim pticam smo nato določili vrsto, prešteli smo število posameznih osebkov ter poskušali najti tudi njihova gnezda.

Ptice, ki smo jih določili, smo delili na tri kategorije:

- Gnezdilke – ptice, ki gnezdijo v skalni steni
- Možni gnezdilci: Ptice, ki sicer gnezdijo v skalnih stenah in smo jih v bližini sten tudi določili, a njihovega gnezda nismo našli
- Gosti – ptice, ki skalne stene uporabljajo kot mesto za prehranjevanje, iskanje vzgonskih vetrov, razgledovanje, ...

Poleg popisovanja ptic skalnih sten pa je naša skupina na taboru sodelovala tudi pri popisih drugih vrst ptic (podhujka), večkrat pa smo se udeležili tudi obročkanja ptic pod kraškim robom. Vmes smo opazovali tudi stene, ki jih med dopoldanskimi popisi nismo namensko popisali.

Tekom celotnega tabora pa smo med delom na terenu beležili tudi vse ujede, ki smo jih opazili ter vnašali podatke o vrsti, starosti, lokaciji opazovanja in vedenju.

Seznam popisanih skalnih sten:

Ime stene	Višina stene	Ekspozicija	Naklon	Razčlenjenost
Osp	150 m	JZ	Navpična, položna	Spodmoli, razpoke, poraščena
Mišja peč	40 m	JZ	Previsna, navpična	Razpoke
Veliki Badin	20 - 30 m	JZ	Previsna, navpična, spodmol	Razpoke, poraščena
Veliki Badin 2	40 m	Z	Navpična	Spodmoli, razpoke, poraščena
Podpeška stena	20 - 40 m	JZ	Navpična	Razpoke, poraščena
Viadukt Črni Kal	200 m			

REZULTATI IN DISKUSIJA:

Seznam opaženih vrst, število osebkov in njihov status:

Stena Osp			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Planinski hudournik	200+	neznano	Gnezdilna kolonija
Mestna lastovka	30+	10+	Gnezdilec
Krokar	4	neznano	Možen gnezdilec
Postovka	1	neznano	Možen gnezdilec

Mišja peč			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Planinski hudournik	7-9	1+	Gnezdilec
Skalni golob	4	neznano	Možen gnezdilec
Postovka	2	neznano	Možen gnezdilec
Šoja	1	0	Gost

Viadukt Črni Kal			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Skalni golob	12	6	Gnezdilec
Mestna lastovka	20	3+	Gnezdilec
Črni hudournik	30	0	Gost
Planinski hudournik	60	0	Gost

Veliki Badin			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Planinski hudournik	1	neznano	Možen gnezdilec
Skalni golob	8	4	Gnezdilec
Puščavec	3	1	Gnezdilec
Skalni strnad	2	2	Gnezdilec
Črni hudournik	1	neznano	Možen gnezdilec
Mestna lastovka	2	1	Gnezdilec
Kanja	1	0	Gost
Rdeča lastovka	1	1	Gnezdilec

Veliki Badin 2			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Črni hudournik	2	neznano	Možen gnezdilec
Rdeča lastovka	1	neznano	Možen gnezdilec
Mestna lastovka	2	1	Gnezdilec

Podpeška stena			
Vrsta	Število osebkov	Število gnezd	Status
Skalni golob	1	neznano	Možen gnezdilec
Šoja	1	0	Gost
Postovka	1	0	Gost

Med popisom smo v skalnih stenah določili 10 različnih vrst ptic, od katerih jih 6 vrst tam zagotovo gnezdi. Najštevilčnejši gnezdilec je bil zagotovo planinski hudournik, ki v velikem številu kolonijsko gnezdi v nekaterih ostenjih. Več kot 200 osebkov smo našli samo v osapski steni, manjše jate in posamezne osebkve pa smo lahko opazovali po celotnem Kraškem robu.

Splošno razširjena gnezdilca sten sta tudi skalni golob in mestna lastovka, ki smo ju našli na skoraj vseh lokacijah. Ugotovili smo, da skalni golob najraje izbira skalne stene s spodmoli in večjo razčlenjenostjo, gnezda pa si gradi v skalnih razpokah. Mestne lastovke smo opazovali na 4 popisnih lokacijah. Prav tako so si mesta za gnezdenje izbirale pod skalnimi spodmoli, v nasprotju s skalnim golobom pa si lastovke gradijo lastna gnezda iz blata.

Kot precej redkejši gnezdilci pa so se izkazali puščavec, skalni strnad in rdeča lastovka. Vsako od vrst smo kot zanesljivega gnezdilca določili na le po eni lokaciji.

Rdeča lastovka je naša najredkejša lastovka in v Sloveniji dosega skrajni severni rob razširjenosti. Gnezda si gradi v skalnih stenah pod spodmoli, večkrat pa gnezdi tudi na različnih objektih kot npr. pod mostovi, balkoni, ... Kot zanesljivo gnezdilno lokacijo smo določili le steno Veliki Badin. Opazovali smo tudi posamezne osebkve, ki so obletavali sosednjo steno, vendar nismo opazili nobenega prileta v steno. Na žalost je letos rdeča lastovka zaradi prenove zgradbe prenehala gnezdit v bližnji vasi Movraž, kjer je bilo lansko leto prvič pri nas najdeno gnezdo pod balkonom stanovanjske hiše. Kljub temu pa je slovenska populacija kljub majhnosti stabilna in verjetno lahko v prihodnosti pričakujemo najdbe gnezd na novih lokacijah.

Puščavec sicer velja za redkega a splošno razširjenega gnezdilca skalnih sten pod Kraškim robom, vendar smo ga našli na le eni lokaciji pod Velikim Badinom, kjer smo opazovali par in enega mladiča. Le eno najdbo si lahko razlagamo s tem, da se je letošnja gnezditvena sezona že zaključila in so samci že prenehali s petjem. Kljub pisani obarvanosti pa je puščavec presenetljivo neopazen med spreletavanjem in hranjenjem v steni.

Konec gnezditvene sezone je verjetno tudi vzrok za le eno najdbo skalnega strnada. Ta na Kraškem robu dosega zelo veliko populacijsko gostoto a je zaradi svoje majhnosti težko opazen ptič in ga je brez njegovega petja težko določiti.

Kot občasni gostje so se v bližini skalnih sten pojavljale šoje, postovke, opazovali pa smo tudi en osebek kanje. Ujede si skalne stene pogosto izbirajo za pridobivanje

višine brez nepotrebne porabe energije. zaradi pojava termičnih vzgonskih vetrov, ki jih izrabljajo Ptice kot je šoja pa se v skalnih stenah zadržujejo predvsem zaradi iskanja hrane.

Pri popisu je prihajalo do napak predvsem zaradi relativno kasnega letnega časa. Do začetka julija večina vrst ptic namreč že končuje z gnezdenjem in se pričinja pripravljati na prezimovanje ali selitev. Samci zato niso več aktivni pri označevanju teritorija, kar predstavlja problem pri iskanju manjših in manj opaznih vrst, kot sta puščavec in skalni strnad, saj je znano, da so njihove populacije na Kraškem robu precej večje, kot smo jih določili mi.

Pričakovali smo tudi večje število ujed, tako gnezdilcev kot naključnih vrst. To si lahko razlagamo s tem, da smo s popisovanjem pričenjali precej zgodaj zjutraj, ko se stene šele segrevajo in termični tokovi še niso dovolj močni, da bi jih ujede lahko izrabljale za pridobivanje vzgona.

Dokaj natančno pa smo lahko določili številčnost vrst, kot so planinski hudournik, mestna lastovka in skalni golob.